

УДК: 328.185 (477)

*Казімірко В. Е., здобувач вищої освіти,
Прямухіна Н. В., д-р екон. наук, професор,
професор кафедри політології та державного управління,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

КОРУПЦІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ЯК ЯВИЩЕ В ОРГАНАХ ВЛАДИ ТА УПРАВЛІННЯ

Анотація. Розглядається сутність і зміст корупційного правопорушення як явища в органах влади і управління. Зазначено, що корупція є однією з головних загроз розвитку держави та її демократичних інститутів, яка негативно впливає на економіку, знижує ефективність державного управління, руйнує суспільну довіру до владних структур, а також сприяє соціальній несправедливості. Приділено увагу класифікації видів корупційних правопорушень, окресленню рівнів корупції, відповідно до корупційних правопорушень.

Ключові слова: корупційні правопорушення, влада, управління, корупційна загроза, класифікація видів корупції, суб'єкт корупції, об'єкт корупції.

Вступ. Корупційні правопорушення – це дії або бездіяльність посадових осіб, спрямовані на отримання неправомірної вигоди для себе чи третіх осіб шляхом використання своїх посадових повноважень або статусу. Такі правопорушення підривають принципи чесності, прозорості та справедливості в органах влади, що негативно впливає на функціонування держави та суспільства загалом. Корупція є однією з головних загроз розвитку держави та її демократичних інститутів. Вона негативно впливає на економіку, знижує ефективність державного управління, руйнує суспільну довіру до владних структур, а також сприяє соціальній несправедливості. У сучасному світі боротьба з корупцією є ключовим завданням для багатьох держав, зокрема і для України, де ця проблема залишається гострою та актуальною. Корупційні правопорушення – це складне явище, яке має багатоаспектний характер. Вони включають зловживання владою, хабарництво, незаконне привласнення державного майна, конфлікти інтересів тощо. Це все підриває основи демократичного суспільства, послаблює державні інституції та створює значні перешкоди для економічного і соціального розвитку.

Основний текст. Сутність корупційних правопорушень і їх крайніх проявів – корупційних кримінальних правопорушень – у тому, що вони викривлюють нормальні суспільні відносини. Влада, надана суспільством через державний апарат управління певним представникам, починає використовуватися не в інтересах суспільства, а в інтересах окремих осіб або груп осіб [1].

Розуміння об'єкта і суб'єкта корупційних правопорушень є важливим для правильного застосування норм кримінального права, визначення кола осіб, які можуть бути притягнуті до відповідальності, та збирання доказів і розробки ефективних заходів боротьби з корупцією.

Суб'єктом корупційного правопорушення є фізична особа, яка вчинила корупційне діяння.

Об'єктом корупційного правопорушення є те, на що спрямована злочинна діяльність.

В основу найпростішої кваліфікації корупційних правопорушень покладено об'єкт посягання, тобто безпосередньо те, на що спрямована злочинна діяльність (наприклад, хабар), та об'єкт зазіхання – інтереси, які порушуються внаслідок злочину (наприклад, інтереси справедливості).

Залежно від характеру та мотивації корупційні правопорушення часто поділяють на корупційні діяння і так звані інші діяння, пов'язані з корупцією.

Залежно від мотивації корупційних діянь їх поділяють на корупційні діяння, пов'язані з протиправним використанням влади або службових повноважень для отримання матеріальних благ, і такі, що пов'язані із задоволенням некорисливих особистих інтересів чи інтересів третіх осіб (рис. 1).

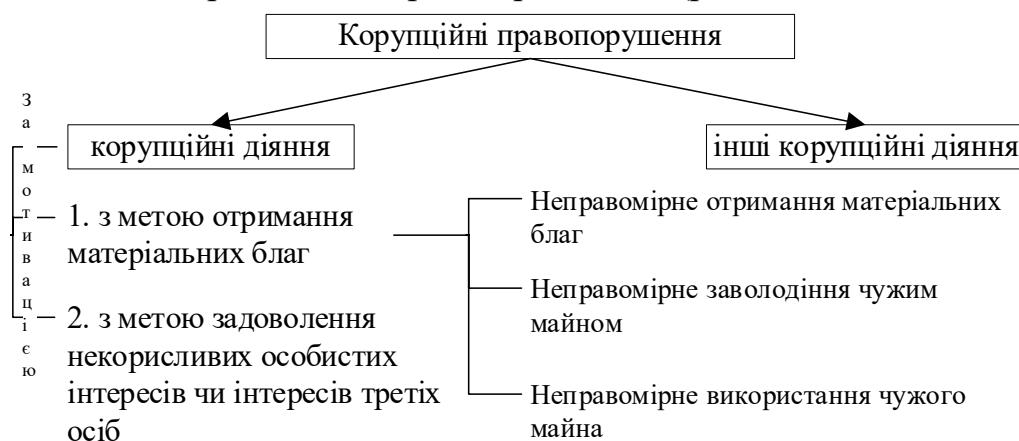

Рисунок 1 – Класифікація видів корупційних правопорушень

В основі корупційних діянь лежить корисливий мотив. *Залежно від способу задоволення корисливих мотивів* корупційні діяння можна поділити на: неправомірне отримання матеріальних благ, послуг або переваг; неправомірне заволодіння чужим майном або правом на нього; неправомірне використання чужого майна.

Друга група діянь включає в себе діяння, при яких посадова особа чи її родичі не отримують матеріальних благ, але задовольняються матеріальні інтереси третіх осіб.

Інші правопорушення, пов'язані з корупцією – це правопорушення, які створюють соціальні передумови для корупції як явища, умови для конкретних корупційних діянь або є приховуванням їх чи потуранням їм [1].

З погляду права, суспільної небезпеки, форм і видів відповідальності перед законом корупційні правопорушення поділяють на: дисциплінарні; адміністративно-правові, кримінально-правові та цивільно-правові (рис. 2).

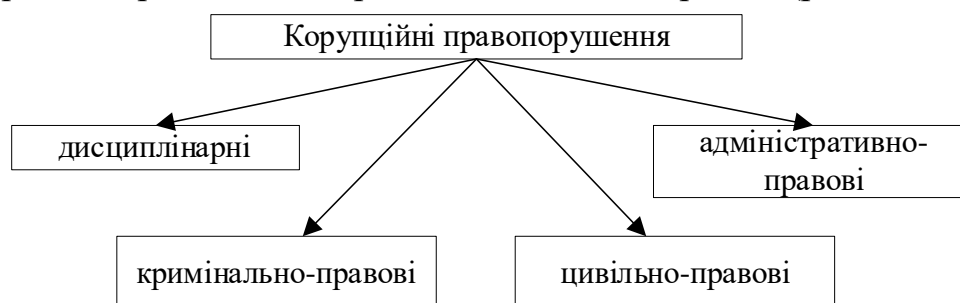

Рисунок 2 – Класифікація корупційних правопорушень з погляду права

Окремі дослідники, зокрема *В. М. Гаращук*, за місцем локації виокремлює чотири основні рівні корупції, відповідно до корупційних правопорушень:

– корупція у вищих ешелонах влади, характерна для органів державної влади та державного управління, центральні органи виконавчої та законодавчої влади, вищі ешелони судової влади та правоохоронних органів тощо. Особливістю цього рівня є те, що саме на ньому створюються корупційні схеми та мережі. Корупція цього рівня несе найбільшу небезпеку для економіки держави та суспільства, і саме на цьому рівні відбувається привласнення коштів державного бюджету;

– корупція на регіональному рівні. Менший рівень повноважень означає доступ до менших обсягів державного бюджету; тут менші фінансові потоки, однак шкода, що наноситься державі, значна через кількість суб'єктів корупційних правопорушень;

– корупція місцевого рівня. Корупційні правопорушення вчиняють дрібні чиновники, які задіяні в підготовці управлінських рішень, здійснюють контролюючі функції, видачі дозволів та ліцензій тощо. Небезпека цього рівня полягає в тому, що через скоєння корупційних правопорушень у населення формується негативне ставлення до роботи державного управлінського апарату та загалом до влади;

– «корупція від злиднів» [2]. Вона не має системного характеру, але небезпека її в тому, що певна кількість посадових осіб – викладачі, медики, інші працівники бюджетної сфери – створюють у суспільстві враження вседозволеності. Цей вид корупційних правопорушень значною мірою спровокований низьким рівнем оплати праці працівників бюджетної сфери.

Висновки. Наведене дає змогу зробити висновки про те, що явище корупції та корупційних правопорушень різноманітне й багатогранне. Корупція різко гальмує політичний, економічний та соціальний розвиток держави.

За своєю природою корупційні правопорушення не є чимось особливим – це такі ж кримінальні чи адміністративні правопорушення, як і будь-які інші. Але через специфіку явища треба виокремити їх в окрему групу правопорушень.

Вивчення суті і змісту корупції як явища є важливим аспектом не лише юридичних та адміністративних наук, а й соціології, політології та економіки. Це міждисциплінарне дослідження дає змогу побудувати комплексне бачення явища корупції та розробити більш ефективні заходи для боротьби з нею.

Отже, дослідження корупційних правопорушень в органах влади і управління є необхідним для забезпечення стабільного розвитку держави, підвищення ефективності державної політики та забезпечення довіри громадян до влади.

Список використаних джерел

1. Марисюк К. Поняття, види та загальна характеристика корупційних правопорушень. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2021. № 4(32). С. 138–144.
2. Гаращук В. М. Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні: монографія. Харків: Право, 2010. 144 с.